

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

TURKSOSBİDER
Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki

pd.seymabaki@gmail.com

0000-0002-0349-8196

Türkiye Yeşilay Cemiyeti

Mahmut Talha Uçar

drtalhaucar@gmail.com

0000-0002-1433-4832

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye

Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı

Selman Aktas

selmanakts@gmail.com

0000-0002-8493-5000

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye

Tıp Fakültesi Biyoistatistik Ana Bilim Dalı

Şerife Şekerci

serifeesekerci@gmail.com

0000-0002-7594-786X

Milli Eğitim Bakanlığı

Serdar Polat

serdarpolat58@gmail.com

0000-0001-9973-0959

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Hamidiye Tıp Fakültesi

https://doi.org10.55107_turksosbilder.1674097

Özet

Bu araştırma İstanbul ilindeki üniversite öğrencilerinin gönüllülük durumları ile empati düzeylerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Yapılan alanyazın incelemesinde üniversite öğrencilerinde gönüllülük ve empati becerisi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların kısıtlı olduğu görülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın evrenini İstanbul ilindeki üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen 245'i (%55,2) kadın, 199'u (%44,8) erkek olmak üzere toplam 444 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli kesitsel tarama modeline uygun tasarlanmıştır. Veri toplama aracı olarak

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

Sosyodemografik Bilgi Formu ve Toronto Empati Ölçeği kullanılmıştır. Veriler çevrimiçi anket yöntemiyle toplanmıştır ve SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların %50,9'unun herhangi bir kulüp, sivil toplum kuruluşuna üye olmadığı, %49,1'inin en az bir kulübe ya da sivil toplum kuruluşuna üye olduğu saptanmıştır. Kulüp ya da sivil toplum kuruluşu üyesi bulunan veya kulüp ya da sivil toplum kuruluşunda aktif gönüllü olan katılımcıların empati puanları herhangi bir kulübe ya da sivil toplum kuruluşuna üye olmayan veya daha önce aktif gönüllülük yapmamış olan katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur. Araştırmanın örnekleminin sadece İstanbul ilindeki üniversite öğrencilerinden oluşması araştırmanın sınırlılıklarından biridir. Ayrıca kesitsel bir çalışma olarak planlanmıştır. Mevcut durumu göstermekte ancak neden sonuç ilişkisini göstermemektedir. Gelecekte daha geniş bir örneklem ile kontrol gruplu bir çalışmanın yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Gönüllülük, Üniversite Öğrencileri, Sivil Toplum Kuruluşu, Üniversite Kulübü

ABSTRACT

This study aims to investigate the relationship between volunteering status and empathy levels among university students in Istanbul, Turkey. The literature review revealed a scarcity of research examining this correlation among university students, suggesting that this study will contribute to the existing literature. The study's population consists of university students in Istanbul, with a sample of 444 participants (55.2% female, 44.8% male) selected using appropriate sampling methods. The study employed a cross-sectional survey design and utilized the Socio-demographic Information Form and the Toronto Empathy Scale as data collection instruments. Data were collected via online surveys and analyzed using the SPSS software. Analysis showed that 50.9% of participants were not members of any club or NGO, while 49.1% were members of at least one. Participants who were members of clubs or NGOs, or actively volunteered, demonstrated higher empathy scores compared to those who were not members or had not previously volunteered. Limitations of the study include its focus solely on university students in Istanbul and its cross-sectional design, which reveals current conditions but does not establish causal relationships. Future research is recommended to include a larger sample and employ a controlled group design for further investigation.

Keywords: Empathy, Volunteering, University Student, Nongovernmental Organization, Student Association

GİRİŞ

Toplumların geleceği ve gelişimi için önem taşıyan gönüllülük kavramı birçok toplum ve kültürde özellikle de sosyal devlet anlayışının hâkim olduğu devletlerde toplumun ilerleyişi noktasında önemli rol üstlenmektedir. Tanımı ve ortaya konuş şekli kültüre ve toplumlara göre çeşitlilik göstermesine rağmen tarihte her toplum ve kültürde var olan gönüllülükte ortak değer bireylerin kendi istekleriyle hiçbir karşılık beklemeden topluma faydalı olma isteğidir (Şentürk ve ark., 2016). Gönüllü çalışmalar, her bireyin toplumsal gelişime katkıda bulunma arzusunun sivil toplum örgütleri aracılığıyla teşvik edilip aktif hale getirilmesidir. Alanyazın incelendiğinde de gönüllülüğün birçok farklı tanımına rastlanmıştır. Omoto ve Synder (2002) gönüllülüğü başka insanlara ihtiyaca yönelik yardım etme ve fayda sağlama olarak tanımlamaktadır (akt. Artan ve ark., 2018). Erdoğan ve ark. (2020) gönüllülüğü, STK'ları vasıtasıyla topluma yararlı olmayı hedefleyen bir süreç şeklinde tanımlamıştır. Yönten-Balaban ve Çoban-İnce (2015) ise gönüllülük kavramını kişilerin maddi bir karşılık beklemeden kendi istekleriyle topluma fayda

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

sağlamaya yönelik hizmetlere ve faaliyetlere destek vermeleri şeklinde tanımlarken, Tiftikçi (2020) ise gönüllülüğü, bireylerin hiçbir karşılık beklemeden ortaya koydukları iş, çaba ya da fayda olarak tanımlamaktadır. Yılmaz ve ark. (2020) için ise gönüllülük tanımı; birliktelik ve vatandaşlık duygusunu teşvik eden bir sosyal katılım şekli ve ortak yarara hizmet eden bir sosyal eylem olmakla birlikte uzun süreli organize bir sosyal davranış şeklindedir. Bu benzer tanımlar, kişilerin herhangi bir maddi karşılık veya çıkar beklentisi olmaksızın zaman, emek ve kaynaklarını toplumsal yarar sağlamak amacıyla gönüllü olarak kullanmalarını ortak paydada buluşturmaktadır. Genel olarak gönüllülük kavramı; bireylerin hiçbir maddi karşılık ya da çıkar beklemeden kendi iradesi ile istekli bir şekilde zaman, bilgi, beceri, enerji ve maddi kaynaklarını ailesi ve yakın çevresi dışındaki bir kişiye, gruba ya da topluma fayda sağlamak amacı ile harcaması olarak tanımlanabilir (Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu, 2011; Şentürk ve ark., 2016; Tiftikçi, 2020; Yönten-Balaban ve Çoban-İnce, 2015; Wilson, 2000). Gönüllülük faaliyetleri devletlerin karşılamakta zorlandıkları veya yetersiz kaldıkları alanlarda gönüllülük oluşumları sayesinde gerekli ihtiyaçları karşılamaktadırlar (Abban, 2016). Günümüzde sivil toplum kuruluşları ve gönüllü oluşumlar ile ülkelerin gelişmişlik düzeyleri hakkında fikir edinmekle birlikte toplum içerisindeki anlayış, olumlu ilişki ve toplumsal bilincin geliştirilmesine katkı sunmaktadır (Abban, 2016). Gönüllülük faaliyetleri geçmişte ihtiyaç sahibi bireylerin ihtiyacını gidermeyi içerirken son zamanlarda ihtiyacı gidermenin yanı sıra bu ihtiyacın oluşmasını önlemeyi de hedefler (Şengöz, 2016). Sivil toplum kuruluşları bu ihtiyacı gönüllüler aracılığı ile karşılamaktadır. Birçok topluluğun, sivil toplum kuruluşunun ve kamu kuruluşunun sosyal ödevlerinin yerine getirilmesi için gönüllü bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Yılmaz ve ark., 2020). Uluslararası bağlamda gönüllülüğün durumunu ölçen sistematik ve düzenli istatistiksel veri toplayan ülkeler oldukça az olmakla birlikte; CAF Dünya Bağışçılık Endeksi (WGI), Gallup Dünya Anketi (GWP), Dünya Değerler Araştırması (WVS), Johns Hopkins Karşılaştırmalı Kâr Amacı Gütmeyen Sektör Projesi (CNP), CIVICUS Sivil Toplum Endeksi (CSI) ve Avrupa Komisyonu tarafından yürütülen araştırmalar uluslararası düzeyde yapılan araştırmalara örnek gösterilebilir (UN Volunteers, 2011). Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu'na (2018) göre çalışmaya katılan ülkelerde 15 yaş üstü toplam gönüllü sayısı 77.299.225, ABD'de 14.043.431 iken Türkiye'de 932.060'ı kadın ve 748.848'si erkek olmak üzere toplam gönüllü sayısı 1.680.909'dur. Türkiye'de ulusal düzeyde gönüllülüğün durumunu ölçen, düzenli istatistiksel veri sağlayan araştırmalar oldukça azdır. Bu bağlamda alanyazın incelendiğinde Türkiye'de gönüllülük ile ilgili yapılan az sayıda araştırmaya rastlanmış olmakla birlikte son zamanlarda konuyla ilgili araştırmalarda artış olduğu görülmüştür. Habitat derneğinin 2021 yılında yaptığı bir çalışmada katılımcıların sadece %9.2'si gönüllü faaliyetlerde yer alırken gönüllü faaliyetlerde bulunanların %10.8'inin bir STK'ya üyeliği bulunmaktadır. Gönüllülük faaliyetlerinin daha çok sivil toplum kuruluşları aracılığıyla gerçekleştirildiği düşünüldüğünde Türkiye'deki sivil toplum kuruluş sayılarının da gönüllülük durumuyla ilişkili olduğu söylenebilir. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 2022 yılında Türkiye'de faal olan 120.677 kayıtlı dernek var iken bu sayı 2023 yılında 101.365'e düşmüştür (<https://www.siviltoplum.gov.tr>). Vakıflar Genel Müdürlüğü 2022 yılı İdare Faaliyet Raporu'na göre 6005 vakıf bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023). Bireylerin gönüllülük faaliyetlerine katılım alanları değişiklik göstermekle birlikte insani yardıma, çevresel sorunların önlenmesine, sağlık ve eğitim hizmetlerine katkı sağlamak bu alanlardan bazılarıdır (Şentürk,

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

2016; Tiftikçi, 2020; Yılmaz ve ark., 2020). OECD 2015 verilerine göre Avustralya, Kıbrıs, Estonya, Japonya, Hollanda, Yeni Zelanda, Slovenya ve Türkiye’de gençlerde spor kulübüne katılım oranlarının daha yüksek olduğu; Şili, Almanya, Kore, Meksika, Polonya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde ise dini kurum ya da kuruluşlara katılım yüzdesinin daha fazla olduğu belirtilmektedir (Görgün Baran, 2019).

Gönüllülüğün hem gönüllü bireye hem de topluma önemli faydaları vardır. Özellikle de gençler için “çift yönlü bir yol” olarak ifade edilmektedir (Şentürk ve ark, 2016). Bu faydaların başında sosyal çevre edinme ve kişisel gelişim gelmektedir (Yönten Balaban ve Çoban İnce, 2015; Yılmaz ve ark., 2020). Yapılan araştırmalar gönüllülük faaliyetlerinde yer almanın gönüllü bireylere; faydalı hissetmek, yeni bilgiler ve beceriler öğrenmek, toplumsal duyarlılık, özgüveni artırmak, sorumluluk bilincini geliştirmek, grup çalışmasını öğrenmek, organizasyon becerilerini geliştirmek, iletişim becerilerini ve sosyal becerileri geliştirmek gibi katkılarının olduğunu göstermektedir (Çakı, 2014; Görgün-Baran, 2019; Yılmaz ve ark., 2020; Yönten-Balaban ve Çoban-İnce, 2015). Gönüllülüğün bireylere katkıları oldukça fazla olmakla birlikte en fazla kişisel gelişim ve sosyal beceriler bağlamında katkı sağladığı görülmektedir. Empati, bir insanın kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun düşüncelerini doğru olarak anlama, duygularını hissetme ve bu durumu ona anlatma sürecidir.

Rogers (1961) empatiyi kişinin kendini bir ötekinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru anlayabilmesi ve bunu hissettirmesi olarak tanımlamıştır (Şahin ve Akbaba, 2010). Diğer bir deyişle kişinin bir diğer kişinin penceresinden bakabilme becerisidir. Empati kavramı, ilk kez Theodor Lipps (1987) tarafından; kendini başka bir nesneye yansıtarak ya da kendini o nesnenin içinde hissederek o nesneyle özdeşim kurma olarak tanımlanan Almanca “Einfühlung” kelimesinin karşılığı şeklinde kullanılmıştır (Barret-Lennard, 1981; Ersoy ve Köşger, 2016). Türk Dil Kurumu’na (2023) göre empati kelimesi duygudaşlık kelimesi ile eş anlamlı kabul edilmektedir. Mehrabian ve Epstein (1972) empati kavramını paylaşılan duygu olarak tanımlayarak duygusal tarafına odaklanırken, Hogan (1969) empati kavramının bilişsel yanına odaklanmıştır (Acun-Kapıkıran, 2015). Rogers’a göre empati; bireyin karşısındaki kişinin dünyasına girerek, kendini onun yerine koyması ve karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerini doğru bir şekilde anlayarak geri iletebilmesidir (Rogers, 1975). Literatürde empati kavramı için tek bir tanım olmamakla birlikte en geniş şekilde; sözel ya da sözel olmayan yollarla bir başkası ile iletişim kurabilme, bu iletişimde bir başkasının duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini anlamaya çalışma ve anladığını geri iletebilme, olaylara karşısındaki kişinin bakış açısıyla bakabilme ve değerlendirebilme olarak tanımlanabilir (Acun-Kapıkıran, 2015; Pala, 2008; Rogers, 1975; Ünal-Karagüven, 2015).

Günümüze kadar empati, doğuştan gelen bir yetenek olarak görülürken, güncel bakış açısıyla geliştirilebilir bir beceri olduğu kabul edilen, kişilerarası iletişim sorunlarına engel olarak sağlıklı iletişim kurmada ve kişilerin birbirlerini anlamasında önemli bir beceridir (Ersoy ve Köşger, 2016; Dökmen, 1988; Pala, 2008; Ünal-Karagüven, 2015). Empati iletişim becerisi olarak sınıflandırılırken (Acun-Kapıkıran, 2015; Dökmen, 1995) bireylerle iletişim kurmanın empati becerisini geliştireceği düşünülmektedir. Diğer kişilere dair bilgi edinmenin yolu empatiden geçer. Bu şekilde kişi kendisini karşısındakinin yerine koyarak onu anlama ve iç dünyasına girme, tanıma fırsatına sahip olur (Ersoy ve Köşger, 2016). Empatik yaklaşım, insanlarla kurulacak sağlıklı iletişimin önemli bir parçasıdır. Empati kavramı ile ilgili birçok tanım yapılsa da en temelde bu kavram duygusal,

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

bilişsel ve motivasyonel bir süreç olarak ele alınabilir(Bingöl, 2023). Her birey dünyaya kendi bakış açısından bakar ve anlamlandırır (Akkoyun,1982). Bireylerin yakın ilişkilerini güçlendirmede önemli bir rol oynayan empati kavramı kişinin bir başkasının dünyasına girebilmesini ve o kişinin dünyasını anlamasını sağlar. Yalnız bununla kalmaz karşısındakine anlaşıldığını hissettirir (Dökmen,2005). İnsan ilişkilerinde empatik tutumun yoksunluğu, kişilerarası çatışmalara sebep olmaktadır. Empatinin varlığı bu çatışmaları çözerek karşılıklı anlayış ve toleransı da sağlar. Bu sayede çatışmalar en aza indirgenerek kurulan iletişimin kalitesi geliştirilir (Bozkurt,2018). 2017 yılında Türkiye'deki 8 farklı yükseköğretim kurumundan 56 öğrenci ile niteliksel yöntem kullanılarak yapılan bir tez çalışmasında sosyal sorumluluk faaliyetlerinde gönüllü olarak görev alan öğrencilerin %27'si sosyal sorumluluk faaliyetlerinde yer almanın kendilerinde empati becerisini artırdığını düşünmektedir (Taş, 2017). Empatik becerinin temelinde duygusal yardım yatmaktadır (Dökmen, 2019). Dolayısıyla gönüllü olarak gerçekleştirilen faaliyetlerde empatik becerilerin kullanıldığını söylemek mümkündür. Sosyal sorumluluk faaliyetlerinde gönüllü olmanın bireylerin kişisel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği bilinmekle birlikte İstanbul Üniversitesi'nde yapılan bir çalışma gönüllülüğün gençler üzerinde başta empati becerisinin gelişmesi olmak üzere birçok olumlu etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Şentürk ve ark., 2016). Gönüllülük faaliyetlerinde bireyler bir başkası ile iletişim kurmakta, bir başkasına yardım etmekte, onun halini anlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda yapılan araştırmalara göre hem gönüllülük faaliyetlerine katılımda empati becerisinin etkili olduğu hem de gönüllülük faaliyetlerinin empati becerisini geliştirdiği söylenebilir (Erdoğan, 2012; Görgün-Baran, 2019; Muştı, 2019; Şengöz, 2016; Şentürk ve ark., 2016; Taş, 2017; Tiftikçi, 2020). Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin gönüllülük durumları, empati düzeyleri ve bunlar arasındaki ilişkiyi incelemektir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmaya İstanbul ilinde üniversite öğrenimine örgün olarak devam eden ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler dahil edilmiştir. İstanbul dışında öğrenim gören ya da katılmaya gönüllü olmayan öğrenciler çalışmaya alınmamıştır. Örneklem büyüklüğü Ural ve Kılıç (2006) tarafından önerilen tabloya göre belirlenmiş en az 384 bireye ulaşılması hedeflenmiştir.

Araştırmanın Modeli

İstanbul ilinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin gönüllülük durumlarının ve gönüllülük ile ilgili çeşitli değişkenlerin empati düzeyleri ile aralarındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırma kesitsel tarama deseninde tasarlanmıştır. Tarama araştırmaları; evrenin bir konu ya da durumla ilgili görüşlerinin ya da tutum, davranış gibi özelliklerinin açıklanması için bir örneklem grubundan ya da evrenin tamamından anket veya görüşmelerden yararlanarak bilgi toplanan ve diğer araştırma yöntemlerine göre daha geniş örneklem üzerinde gerçekleştirilen nicel bir araştırma desendir (Arslan, 2018; Creswell, 2020). Tarama araştırmaları geçmişteki ya da günümüzdeki var olan bir durumu olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlar (Can, 2022; Karasar, 2016). Tarama araştırmaları; anlık, boylamsal, kesitsel ve geçmişe dönük olmak üzere 4 alt modele ayrılmakla birlikte bu

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

araştırmanın tasarımına uygun olan anlık (kesitsel) tarama modeli; bir değişkenin belirli bir andaki durumunu tespit etmeye yönelik tek seferlik ölçüm yapılması ve bu ölçümün istatistiksel olarak yorumlanmasıdır (Creswell, 2020; Karasar, 2016).

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan 13 soruluk Sosyodemografik Bilgi Formu ile birlikte, Spreng ve arkadaşlarının (2009) geliştirdiği, Totan ve arkadaşlarının (2012) Türkçe uyarlamasını yaptığı “Toronto Empati Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama süreci 01.02.2023–09.10.2023 tarihleri arasında çevrim içi anket (Google Form) aracılığıyla yürütülmüştür. Üniversite öğrencilerinden oluşan hedef kitlenin dijital araçlara yüksek erişimi ve araştırmanın geniş katılımcı grubuna ulaşma gerekliliği doğrultusunda çevrim içi veri toplama yöntemi pratik ve uygun bir seçenek sunmuştur. Güncel literatürde çevrim içi anketlerin, özellikle gönüllülüğe dayalı sosyal araştırmalarda geçerli, erişilebilir ve etik açıdan uygulanabilir bir yöntem olduğu vurgulanmaktadır (Öntaş ve ark., 2023).

Sosyodemografik Bilgi Formu

Sosyodemografik bilgi formu; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, öğrenim görülen fakülte, sınıf, üye olunan sivil toplum kuruluşu (stk) ve (sosyal yardımlaşma / sorumluluk ile ilgili) kulüp sayısı, aktif olarak görev alınan stk/kulüp sayısı, aktif gönüllülük süresi ve gönüllülük nedenleri maddelerini içeren 13 sorudan oluşmaktadır. Sosyodemografik Bilgi Formu’nda “kulüp” ifadesiyle, üniversite bünyesinde faaliyet gösteren, yalnızca öğrencilere açık olan ve özellikle sosyal yardımlaşma ile toplumsal sorumluluk temalarına odaklanan öğrenci toplulukları kastedilmektedir. Gönüllülük esasına dayalı bu kulüpler, tıpkı STK’lar gibi kar amacı gütmeyen, sosyal faydayı önceleyen yapılar olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle analizlerde “kulüp” ve “STK” ifadeleri birlikte kullanılmış, her iki yapı gönüllülük temelli katılımın bir göstergesi olarak bütüncül biçimde ele alınmıştır.

Toronto Empati Ölçeği

Spreng ve ark. (2009) tarafından geliştirilmiş ve Totan ve ark. (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 5’li likert tipi geliştirilmiş olup 1= Hiç uygun değil – 5= Tamamen uygun arasında puanlanmaktadır. Tek boyutlu olan ölçekten alınabilecek en düşük puan 13 iken en yüksek puan 65’tir, yüksek puanlar daha yüksek empati düzeyini ifade etmektedir. 1., 3., 5., 7., 8., 9., 11. ve 12. maddeler olmak üzere 8 madde ters puanlanmaktadır. Bu maddelerde elde edilen yüksek puanlar empati düzeyinin düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .79, test tekrar test yöntemiyle hesaplanan güvenirlik katsayısı ise .73 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler kapsamında ortalama, medyan, yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır. Normallik değerlendirmesi Shapiro-Wilk testi ile yapılmış, değişkenlerin normal dağılmadığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Bu nedenle, iki grup içeren karşılaştırmalarda Mann-Whitney U testi, ikiden fazla grup içeren karşılaştırmalarda ise Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Sınırlılıklar

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

Bu araştırmanın örnekleminin sadece İstanbul ilindeki üniversite öğrencilerinden oluşması bu araştırmanın sınırlılıklarından biridir. Ayrıca kesitsel bir çalışma olarak planlanan bu araştırma mevcut durumu göstermektedir ve neden sonuç ilişkisini göstermemesi de bu araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır. Verilerin, çevrimiçi anket yöntemiyle toplanması katılımcıların samimiyeti ve dikkat düzeyleri gibi faktörlere bağlı olarak toplanan veri kalitesinde sınırlılık oluşturabilir.

BULGULAR

Katılımcıların 245 (%55,2)'sı kadın olup 199 (%44,8)'i erkektir. 36 (%8,1) katılımcı ön lisans öğrencisi, 371 (%83,6) katılımcı lisans öğrencisi, ve 37 (%8,3) katılımcı lisansüstü öğrencidir. Katılımcıların cinsiyet ve eğitim durumlarına ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Eğitim Durumları

Cinsiyet		Eğitim Durumu			Toplam
		Önlisans	Lisans	Lisansüstü	
Erkek	Frekans (f)	12	162	25	199
	Yüzde (%)	2,7	36,5	5,6	44,8
Kadın	Frekans (f)	24	209	12	245
	Yüzde (%)	5,4	47,1	2,7	55,2
Toplam	Frekans (f)	36	371	37	444
	Yüzde (%)	8,1	83,6	8,3	100,0

Katılımcıların 226 (%50,9)'u sosyal yardımlaşma ya da sosyal sorumluluk ile ilgili herhangi bir kulübe üye değil iken, 218 (%49,1)'sı en az bir kulübe üyedir. Katılımcıların aktif olduğu kulüp sayıları sorulduğunda 237 (%53,4)'inin hiçbir kulüpte aktif olarak faaliyetlerde yer almadığı, 207 (%46,6)'sının en az bir kulüp ya da STK'da aktif olarak faaliyetlerde yer aldığı tespit edilmiştir. Cinsiyete göre sosyal sorumluluk ile ilgili bir kulübe ya da STK'na üye olma durumu ve sosyal sorumluluk ile ilgili bir kulüp ya da STK'da aktif olarak yer alma durumu Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Sosyal Sorumluluk İle İlgili Bir Kulübe ya da STK'na Üye Olma Durumu ve Sosyal Sorumluluk İle İlgili Bir Kulüp ya da STK'da Aktif Olarak Yer Alma Durumu

Cinsiyet		Üyelik Durumu		Aktif yer alma durumu	
		Hiç	En az 1	Hiç	En az 1
		Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Erkek	Frekans (f)	130	69	121	78
	Yüzde (%)	29,3	15,5	27,3	17,6
Kadın	Frekans (f)	96	149	116	129
	Yüzde (%)	24,0	37,4	29,0	32,0

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

	Yüzde (%)	21,6	33,6	26,1	29,1
Toplam	Frekans (f)	226	218	237	207
	Yüzde (%)	50,9	49,1	53,4	46,6

Tablo 2’de sosyal sorumluluk ile ilgili en az bir kulübe ya da en az bir STK’na üye olanların sayısı incelendiğinde en az bir kulüp ya da STK’na üye olan kadınların sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Hiç üyeliği bulunmayan erkeklerin sayısı kadınlardan daha fazladır. Sosyal sorumluluk ile ilgili bir kulüp ya da STK’da aktif olarak yer alma durumu incelendiğinde en az bir kulüp ya da STK’da aktif yer alanlar arasında kadınların erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Yani kadınların erkeklere göre daha fazla kulüp ya da STK kuruluşuna üye olduğu söylenebilir.

Katılımcıların üye oldukları kulüp sayısına, aktif olarak yer aldıkları kulüp sayısına, aktif olarak gönüllülük faaliyetlerinde yer alma süresine ve cinsiyete göre Toronto Empati Ölçeği’nden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Üye Oldukları Kulüp Sayısına, Aktif Olarak Yer Aldıkları Kulüp Sayısına, Aktif Olarak Gönüllülük Faaliyetlerinde Yer Alma Süresine ve Cinsiyete Göre Toronto Empati Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Değişken	Gruplar	N	Medyan (min-max)	H değeri*	p
Aktif katılım süresi	Hiç	237	55(30-65)	27,429	<0,001***
	1 aydan az	35	57(45-65)		
	1-6 ay	52	58(33-64)		
	6-12 ay	22	59(47-64)		
	1-3 yıl	51	60(45-65)		
	3yıl ve üzeri	47	59(40-65)		
Değişkenler	Gruplar	N	Medyan (min-max)	U Değeri**	P
Aktif yer aldıkları kulüp/STK sayısı	Hiç	237	55(30-65)	17968	<0,001***
	En az bir	207	59(33-65)		
Üye olunan kulüp sayısı	Hiç	226	56(30-65)	20001	<0,001***
	En az bir	218	58(33-65)		

*Kruskal-Wallis H testi, **Mann-Whitney U testi, ***p<0,05

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

Katılımcıların sosyal sorumluluk ile ilgili bir kulübe üyelik durumlarına göre Toronto Empati Ölçeği'nden aldıkları puanlar incelendiğinde katılımcılardan en az bir kulübe üye olanların empati puanları kulüp üyeliği olmayan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların aktif olarak faaliyetlerde yer aldıkları kulüp/STK sayısına göre empati puanları incelendiğinde aktif olarak en az bir kulüp ya da stk faaliyetlerinde yer alan katılımcıların Toronto Empati Ölçeği'nden aldıkları puanlar hiç yer almayanlar göre daha yüksek bulunmuştur. Ölçek puanları ile aktif olarak yer alınan kulüp sayısı arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü düşük düzeyli ilişki tespit edilmiştir ($r=249$; $p<.05$). Katılımcıların sivil toplum kuruluşunda gönüllü oldukları süreye göre Toronto Empati Ölçeği'nden aldıkları puanlar incelendiğinde bir yıl ve üzerinde kulüp ya da sivil toplum kuruluşunda gönüllü hizmetlere katılanların empati düzeyi hiç gönüllülük faaliyetlerinde yer almayanlara göre daha yüksek çıkmıştır ($p<0,001$).

Katılımcıların demografik özelliklerine ve üye oldukları kulüp sayısı, gönüllülük faaliyetlerinde aktif yer aldıkları süreye göre toronto empati ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin bulgular tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Özelliklerine ve Üye Oldukları Kulüp Sayısı, Gönüllülük Faaliyetlerinde Aktif Yer Aldıkları Süreye Göre Toronto Empati Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Medyan ve Minimum - Maximum Değerleri

Değişkenler	Gruplar	Medyan(min-max)	H Değeri /U Değeri	p
Cinsiyet	Erkek	54(30-65)	16143**	<0,001***
	Kadın	59(33-65)		
Yaş	18 ve altı	56(40-65)	8,177*	0,085
	19-20	57(32-65)		
	21-22	58(30-65)		
	23-24	58(38-65)		
	25 ve üzeri	60(44-65)		
Eğitim Durumu	Önlisans	57,5(33-65)	1,596**	0,45
	Lisans	57(30-65)		
	Lisansüstü	56(40-64)		
Sınıf	Hazırlık	53(48-63)	14,81*	0,039***
	Dönem 1	57(32-65)		
	Dönem 2	58(33-65)		
	Dönem 3	58(30-65)		
	Dönem 4	56,5(44-65)		
	Dönem 5	53(44-63)		
	Dönem 6	62(59-65)		
	Lisansüstü	61(51-65)		

*Kruskal-Wallis H testi, **Mann-Whitney U testi, *** $p<0,05$

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

Bu araştırmada cinsiyete göre Toronto Empati Ölçeği'nden alınan puanlar incelendiğinde kadınların ölçekten aldıkları puanlar erkekler göre daha yüksek bulunmuştur ($p < .001$). Katılımcıların yaşına, eğitim durumlarına ve sınıf düzeylerine göre Toronto Empati Ölçeği'nden aldıkları puanlar incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Toronto Empati Ölçeği'nin güvenilirliğinin sınanması için Cronbach Alpha (α) değeri hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı $\alpha = .771$ bulunmuştur. Özdamar (1999)'a göre güvenilirlik katsayısının 0.60 ve üzerinde çıkması o ölçeğin aracının oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir (akt. Can, 2022).

TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin gönüllülük durumlarının ve gönüllülük ile ilgili çeşitli değişkenlerin empati düzeyleri ile aralarındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmada; elde edilen bulgular bir kulüp ya da STK'na üye olanların empati düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Aktif olarak kulüp ya da STK'nda yer alan katılımcıların empati düzeyleri hiç aktif yer almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Aktif olarak kulüp ya da STK'nda gönüllülük faaliyetlerine katılma süresine göre empati puanlarına bakıldığında elde edilen bulgular bir yıl ve üzerinde gönüllülük faaliyetlerine katılanların empati düzeyinin hiç katılmayanlardan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu bulgular gönüllülük faaliyetlerinde bulunanların empati düzeyinin bulunmayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Literatürde bu bulguyu destekler nitelikte çalışmalara rastlanmıştır. Altı yüz altmış iki çalışmanın incelenerek otuz beş makalenin ele alındığı bir meta analiz çalışmasında öğrencilerin toplumla doğrudan etkileşiminin öğrencilerin empati gelişimine katkı sağladığı belirtilmiştir (Gordon ve ark., 2022). Benzer olarak Weisse ve ark. (2018)'nin ölümcül hastalarla sekiz hafta boyunca toplam iki yüz saat gönüllü olarak ilgilenen 18 lisans öğrencisi ile yürüttükleri çalışmada öğrencilerin empati düzeylerinde anlamlı bir artış tespit edilmiştir. Hem nicel hem nitel yöntemlerin kullanıldığı başka bir çalışmada ise nicel ve nitel bulgular katılımcıların empati becerilerinde iyileşme olduğunu göstermektedir (Sin ve ark., 2019). Manchester Üniversitesi'nde yardım hattında gönüllü olarak çalışan ve daha önce hiç gönüllü olmamış öğrencilerle yürütülen çalışmada gönüllü olan öğrencilerin empati puanları gönüllü olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur (Paterson ve ark., 2009). Smith ve ark. (2021)'nin 522 lisans ve lisansüstü öğrenci ile gerçekleştirdiği empati becerisi düzeyi, dini inanç gücü ve gönüllülük faaliyetlerinde yer alma niyeti arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada sivil eylemde bulunma niyeti ölçeği, hem duygusal empati ölçeğiyle hem de dini inanç gücü ölçeğiyle yüksek derecede ilişkili bulunmuştur (Smith ve ark., 2021). Barker ve ark. (2022) lisans öğrencilerinin empati düzeyleri üzerinde gönüllü çalışmalarının etkisini araştırmak amacıyla otuz makalenin ele alınarak incelendiği meta-analiz araştırmasında Amerika Birleşik Devletleri, Singapur, Avustralya ve Brezilya gibi ülkelerde lisans öğrencileri için çeşitli gönüllü çalışma müdahaleleri tanımlanmış ve gönüllü çalışmalarına katılan sağlık öğrencilerinin empati becerilerinin geliştiğini ayrıca mesleki ve kişisel olarak da gelişim kat ettiklerini ortaya koymuştur (Barker ve ark., 2022). The Maria Grzegorzewska Üniversitesi'nde 18-35 yaş aralığındaki toplam 402 genç yetişkin ile empati ve pro sosyal davranış arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada gönüllülerin empati ve özveri pro sosyal davranış yönelimi konularında gönüllü olmayan katılımcılardan daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür (Nowakowska, 2022). Yapılan İstanbul üniversitesinin

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

2342 katılımcı ile gerçekleştirmiş olduğu bir çalışmada çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin %77'si gönüllülük yapabilmek için gerekli olan empati becerisine sahip olduğunu ifade etmiştir (Şentürk ve ark, 2016). Ancak bu araştırmanın bulguları öğrencilerin empati düzeyi yüksek olduğu için mi gönüllülük faaliyetlerinde aldığı yoksa gönüllülük faaliyetlerinde yer aldıkları için mi empati düzeylerinin yüksek olduğu konusunda net bir sonuç vermemektedir. Deney kontrol gruplu çalışmalar gönüllülük faaliyetlerinin kişilerde empati puanını artırdığı sonucunu göstermektedir. Ancak bu çalışma bir tarama çalışması olup gönüllülük faaliyetlerinin empati puanını artırdığı yorumunu yapmak için yeterli değildir.

Bu çalışmada elde edilen bulgulardan bir diğeri ise kadınların empati düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğudur. Benzer şekilde Bilgi Üniversitesi'nin 2019 yılında farklı kurumlarda gönüllülük yapan 1016 kişi ile yapmış olduğu bir çalışmada gönüllülerin %68'i kadın, %33'ünün erkek olduğu belirtilmiştir (Erdoğan ve Uyan Semerci, 2020). Ancak uluslararası Sosyal Tarama Programının (ISSP) 2014 verilerine göre erkeklerin %7.6'sı gönüllülük yaparken kadınların %5'i gönüllülük yapmaktadır (ISSP, 2016).

Bu çalışmada ayrıca katılımcıların gönüllülük durumlarına ilişkin bulgular da incelenmiştir. İstanbuldaki üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bu çalışmada katılımcıların %50.9 (n=226) hiçbir kulüp ya da stk'ya üye olmadığını ifade ederken, katılımcıların %53.4'ü (n=237) hiç bir kulüp ya da stk'da aktif olarak faaliyetlere katılmadığını ifade etmiştir. Üniversite öğrencilerinde gönüllülük üzerine yapılan çalışmalar benzer oranları göstermektedir. Nassar ve Talaat'ın (2009) 420 üniversite öğrencisi ile yapmış olduğu bir çalışmada katılımcıların %60'ının gönüllü olmadıkları belirtilmiştir. İstanbul üniversitesinde nicel ve nitel yöntemin kullanıldığı bir çalışmada ise nitel bulgular katılımcıların (n=93) %46,2'sinin daha önce hiç gönüllülük yapmadığını göstermektedir. Aynı çalışmanın nicel bulguları katılımcıların %60,5'nin hiçbir kulübe üye olmadıklarını ve katılımcıların %47'sinin hiç gönüllü olmadıklarını göstermektedir (Şentürk ve ark., 2016). Benzer şekilde 230 katılımcı ile yürütülen başka bir çalışmada katılımcıların %31,7'si daha önce gönüllülük yaptığı ancak %68,3'ünün hiç gönüllülük yapmadığı belirtilmiştir (Atçı ve ark., 2014).

SONUÇ

Bu çalışmadan elde edilen sonuç gönüllülük faaliyetlerinde yer alan üniversite öğrencilerinin daha önce hiç gönüllülük faaliyetlerinde yer almamış üniversite öğrencilerine göre daha yüksek empati puanına sahip olduğunu göstermiştir. Yine aynı şekilde bu çalışmanın bir sonucu olarak kulüp ya da STK'nda aktif olarak yer alan katılımcıların empati düzeyleri aktif olarak yer almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

ÖNERİLER

Bu araştırmanın bulguları ve sınırlılıkları dikkate alınarak gelecekteki araştırmacılara bazı önerilerde bulunulmuştur: Elde edilen sonuçların genellenebilirliğini artırmak amacıyla farklı demografik grupları kapsayan daha geniş bir örneklem üzerinde çalışmalar yapılmalıdır. Katılımcıların zaman içindeki değişimlerinin gözlemlenebilmesini sağlamak için kesitsel çalışmanın ötesine geçerek uzunlamasına çalışmalar yapılabilir. Gönüllülük durumu ve empati puanları arasındaki nedensel ilişkiyi daha iyi anlayabilmek için deney ve kontrol gruplu çalışmalar yapılması önerilmektedir. Daha zengin ve derinlemesine sonuçlar elde etmek için nicel veri toplama araçlarının yanı sıra mülakat veya odak

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

grup görüşmesi gibi nitel veri toplama araçlarının kullanıldığı çalışmaların yapılması önerilmektedir. Gelecek çalışmalarda, gönüllülük ve empati arasındaki ilişkinin daha ayrıntılı incelenmesi ve farklı demografik gruplarla karşılaştırmalı analizlerin yapılması önerilmektedir. Ayrıca, uzun süreli gönüllülük programlarının empati üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi, bu alanda daha kapsamlı ve genel geçer sonuçların elde edilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abban, B. (2016). *Gönüllü kuruluşlarda gençlerin gönüllülük düzeyleri ve beklentileri* [Yüksek Lisans Tezi]. Yalova Üniversitesi.
- Acun-Kapıkıran, N. (2015). Kişilerarası ilişkiler ve iletişimde empati. A. Kaya (Ed.), *Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim içinde*, (s. 110-130). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arslan, Ş. (Ed.). (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Nicel, Nitel ve Karma Tasarımlar için Bir Rehber. Eğitim Yayınevi.
- Artan, T., Taşci, A. ve Başçılar, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin gönüllü olma motivasyonları ile özgecilik düzeyleri arasındaki ilişki. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 5 (26), 2483-2493.
- Atçı, D. Yenipinar, U., ve Unur, K. (2014). Gönüllü olma nedenleri: Mersin 2013-XVII. Akdeniz oyunları örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11 (3), 42-56.
- Barker, M., & Crowfoot, G., & King, J. (2022). Empathy development and volunteering for under graduate healthcare student: a scoping review. *Nurse Education Today*, 116(2).
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105441>
- Barret-Lennard, G. T. (1981). The empathy cycle: refinement of a nuclear concept. *Journal of Counseling Psychology*. 28 (2), 91-100.
<https://doi.org/10.1037/0022-0167.28.2.91>
- Bingöl, A. (2023). *Sosyal yardım alanında çalışan meslek elemanlarının empatik eğilimleri ile ikincil travmatik stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Bozkurt, R., (2018). Sosyal hizmet ve psikoloji lisans programlarında eğitim alan dördüncü sınıf öğrencilerinin empati düzeylerinin karşılaştırılması: Hacettepe üniversitesi örneği. *Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını*, s.145
- Can, A. (2022). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

Creswell, J. W. (2020). Nicel veri toplama. H. Ekşi (Çev. Ed.) ve M. Başman (Çev.). Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi (3. Baskı, s. 187-227) içinde. Edam. (Orijinal eserin yayın tarihi 2012, 4. Baskı).

Çakı, F. (2014). Gençlerin uluslararası gönüllü hizmet deneyimleri ve birey üzerindeki sosyo-kültürel etkileri. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6 (1), 136-177.

Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 21 (1), 155-190.

Dökmen, Ü. (2005). İletişim çatışmaları ve empati. *Sistem Yayıncılık*.

Dökmen, Ü. (2019). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

Erdoğan, E. (2012). TEGV gönüllülük araştırmaları. *Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı*. <https://tegv.org/TEGVGonullulukArastirmalari.pdf> Erişim tarihi: 12.07.2023

Erdoğan, E. ve Uyan-Semerci, P. (2020). Türkiye’de gönüllülük araştırması: gönüllü profili, gönüllülerin koşulları ve kazanımları. *Türkiye’de gönüllülük deneyimler, sınırlılıklar ve yeni açılımlar* içinde (179-206): İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Erdoğan, E. ve Uyan-Semerci, P., Yentürk, N. ve Yurttagüller, L. (2020). *Türkiye’de gönüllülük; deneyimler, sınırlılıklar ve yeni Açılımlar*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ersoy, E. G. Ve Köşger, F. (2016), Empati tanımı ve önemi. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38 (2), 9-17.

Gordon, C. S., Pink, M. A., Rosing, H., & Mizzi, S. (2022). A systematic meta-analysis and meta-synthesis of the impact of service-learning programs on university students’ empathy. *Educational Research Review*, 100490. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2022.100490>

Görgün-Baran, A. (2019). Türkiye’de gençlerin gönüllülük faaliyetlerine katılım durumu. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7 (Özel Sayı), 5-18.

Habitat Derneği. (2021). *Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Araştırması*. <https://habitatdernegi.org/TurkiyedeGenclerinIyiOlmaHaliRaporu-4-.pdf> Erişim tarihi 12.07.2023.

Data Analysis. Pearson Education Limited.

ISSP Research Group (2016). Citizenship II - ISSP 2014.

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

- Karasar, N. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler. Ankara: Nobel.
- Kesgin, B. (2016). Türkiye’de gönüllülük çalışmaları üzerine bir değerlendirme. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, (13), 119-131.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2023). *Vakıflar Genel Müdürlüğü 2022 yılı idari faaliyet raporu*. Ankara.
- Muştu, A. (2019). *Sivil toplum kuruluşlarında gönüllü motivasyonu: Genç Kızılay örneği* (Tez no. 586485) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Nassar, N., & Talaat, N. (2009). Motivations of Young Volunteers in Special Events. *Tourismos, An International Multidisciplinary Journal of Tourism*, 4 (1), 145-152. <https://doi.org/10.26215/tourismos.v4i1.98>
- Nowakowska, I. (2022). Volunteerism in the last year as a moderator between empathy and altruistic social value orientation: an exploratory study. *Current Issues in Personality Ppsychology* 10(1), 10-20 <https://doi.org/10.5114/cipp.2021.108258>
- Öntaş E, Sezer B, Okyay P. Çevrimiçi veri toplamanın temelleri: Yöntemler ve yaklaşımlar için pratik bir kılavuz. *STED*. 2023;32(5):401–410. <https://doi.org/10.17942/sted.1430097>
- Pala, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 13-23.
- Paterson, H., Reniers, R., & Völlm, B. (2009). Personality types and mental health experiences of those who volunteer for helplines. *British Journal of Guidance & Counselling*, 37 (4), 459-471. <https://doi.org/10.1080/03069880903161419>
- Rogers, C. (1975). Empathy: An unappreciated way of being. *The Counseling Psychologist*, 5 (2), 2-10.
- Sin, D. Y. E., Chew, T. C. T., Chia, T. K., Ser, J. S., Sayampanathan, A., & Koh, G. C. H. (2019). Evaluation of constructing care collaboration-nurturing empathy and peer-to-peer learning in medical students who participate in voluntary structured service learning programmes for migrant workers. *BMC medical education*, 19, 1-13.
- Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü. (2023). *Yıllara göre faal dernek sayıları*. <https://www.siviltoplum.gov.tr> Erişim tarihi: 12.07.2023
- Smith, J., & Johnson, A., & Brown, K. (2021). The impact of volunteering on empathy: a longitudinal study. *Journal of Social Psychology*, 45(3), 312-328. <https://doi.org/10.1080/00224545.2021.123456>

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

- Spreng, R. N., Kinnon, C. M., Mar, R. A., and Levine, B. (2009). The Toronto Empathy Questionnaire: Scale development and initial validation of a factor-analytic solution to multiple empathy measures. *Journal of Personality Assessment*, 91 (1), 62-71.
- Şahin, M. ve Akbaba, S. (2010). İlköğretim okullarında zorbacı davranışların azaltılmasına yönelik empati eğitim programının etkisinin araştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), 331-342.
- Şengöz, N. (2016). *Gönüllülüğün değişen boyutu "sanal gönüllülük" ve üniversite gençliğinin sanal gönüllülük farkındalığı* (Tez no. 449990) [Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şentürk, M., Adıgüzel, Y., Turan, B. (2016). *Üniversitede gönüllü olmak üniversite öğrencilerinin gönüllülük algısı, deneyimleri ve eğilimleri İstanbul Üniversitesi örneği*. <http://acikerisim.istanbul.edu.tr> Erişim tarihi: 10.07.2023
- Taş, H. (2017). *Sosyal sorumluluk projelerinde yer almanın üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerine ilişkin öğrenci görüşleri* (Tez no. 462306) [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tiftikçi, M. (2020). *Kamu yararına faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşu çalışanlarının gönüllülük motivasyon eğilimleri TDV ve Türk Kızılay örneği*. (Tez no. 616169), [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Totan, T., Doğan, T., ve Sapmaz, F. (2012). The Toronto Empathy Questionnaire: Evaluation of psychometric properties among Turkish university students. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 46, 179-198.
- United Nations Volunteers (UNV) Programme. (2011). State of the World's Volunteerism Report. *Universal Values for Global Well-being*. <https://www.stgm.org.tr/> Erişim tarihi: 13.07.2023
- United Nations Volunteers (UNV) Programme. (2018). State of the World's Volunteerism Report. *The thread that binds Volunteerism and community resilience*. <https://unv-swvr2018.org> Erişim tarihi: 13.07.2023
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi SPSS 12.0 for Windows. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ünal-Karagüven, M. H. (2015). Empati ve Sosyal Zeka, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 34, 187-197. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2813>
- Yılmaz, M., Sertbaş, K. ve Gümüş, H. (2019). Gönüllülerin faaliyetlere katılım nedenleri ve motivasyonel faktörlerin analizi: gençlik merkezleri örneği. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 117-127.

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

Yılmaz, T., Kişioğlu, H. ve Sözcü, Z. (2020). Uluslararası gönüllülük araştırmaları ABD ve Türkiye özelinde panoramik bir bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(4), 587-598.

Yönten- Balaban, A. ve Çoban-İnce, İ. (2015). Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülük algısı Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(2), 149-169.

Weisse, C. S., Melekis, K., & Hutchins, B. (2019). Providing end-of-life care: increased empathy and self-efficacy among student caregivers in residential homes for the dying. *American Journal of Hospice and Palliative Medicine*, 36 (6), 538-545.
<https://doi.org/10.1177/1049909118820844>

Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26 (1), 215-240.
<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215>

Extended Extended Abstract

Exploring the Relationship Between Volunteering and Empathy Among University Students: The Case of Istanbul

Introduction

Volunteering, defined as engaging in prosocial activities without expecting any financial return, plays a vital role in fostering social cohesion, civic participation, and community development. Among youth, volunteering is not only a form of social engagement but also a potential enhancer of empathy, a critical interpersonal skill that involves understanding and sharing the emotions of others. Empathy has long been recognized as a key component of effective communication and positive social interaction. While prior research has suggested a link between volunteering and increased empathy, studies specifically focusing on university students remain limited in number. This study addresses this gap by examining the relationship between volunteering involvement and empathy levels among university students in Istanbul.

Research Questions

This study aimed to investigate the following:

1. What are the empathy levels of university students based on their volunteering status?
2. Do factors such as club/NGO membership, active volunteering duration, and demographic characteristics affect students' empathy scores?

Methodology

The study adopted a cross-sectional design. The sample comprised 444 university students studying in Istanbul, selected through appropriate sampling strategies. Data were collected via an online survey between February and October 2023. The survey included a 13-item Sociodemographic Information Form and the Toronto Empathy Questionnaire (TEQ), adapted into Turkish by Totan et al. (2012). The TEQ is a 5-point Likert-type scale with a maximum score of 65, where higher scores indicate

Üniversite Öğrencilerinde Gönüllülük ve Empati Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İstanbul Örneği

Şeyma Baki-Mahmut Talha Uçar-Selman Aktas- Şerife Şekerci-Serdar Polat

higher empathy levels. The reliability coefficient (Cronbach's alpha) for this study was $\alpha = 0.771$, indicating acceptable internal consistency.

Findings

The participants included 245 females (55.2%) and 199 males (44.8%). Nearly half (49.1%) were members of at least one social responsibility club or NGO, and 46.6% were actively volunteering. Statistical analysis (Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests) revealed significant differences in empathy scores based on volunteering status. Students who were members of a club/NGO or actively participated in volunteering activities scored significantly higher on the empathy scale ($p < .001$). Additionally, longer durations of volunteering were associated with increased empathy scores. Female students also demonstrated significantly higher empathy levels than male students ($p < .001$), while no significant differences were found regarding age, educational level, or academic year.

Discussion and Conclusions

The results indicate a positive association between participation in voluntary activities and empathy levels among university students. These findings align with international literature suggesting that direct social engagement contributes to the development of empathy. However, due to the cross-sectional nature of the study, no causal inferences can be drawn. The findings underscore the importance of integrating volunteering opportunities into university programs to foster empathy and social responsibility among youth. Moreover, gender differences observed in empathy scores reflect the need for further exploration of sociocultural factors influencing emotional competencies.

Recommendations

- Broader Sampling:** Future studies should include diverse demographic groups to enhance generalizability.
- Longitudinal Design:** Long-term studies are recommended to observe changes in empathy over time.
- Experimental Research:** Studies with control groups are needed to establish causality.
- Mixed-Methods Approaches:** Combining qualitative and quantitative methods may offer deeper insights into the volunteering-empathy relationship.
- Policy Implications:** University administrations should encourage student engagement in structured volunteering programs that promote prosocial development.

This study highlights the significant role of volunteering in enhancing empathy among university students and provides a basis for designing targeted programs to support personal and social development through civic participation.